

بانگه‌شە بۇ "ھەلبىزادن"، ھەرەشە بۇ خۆشکردنى جەنگى ناوخۇ!

محمد غفور - ھۆلەندى

mgafor@yahoo.com

20/01/2005

بەگۈيەرى ھەربىۋانەيەكى ھەلبىزادن لەجىهاندا ناڭرى بەمەى كەلەعىراق بەرپاكاراوه بۇوتىرى ھەلبىزادن.ئەم دەيىينىن لەگالىتە بازارىيەك زیاتر نىيە. من لىرەدا سەرنجتىن بەتەنها راپەدىشىم بۇسەر بانگەشەى ھەلبىزادنى تەرمەفە كانى ئەم كايىسىيەسە. لەھەر شۇينىيەكى دنیا كەپرۇسى ھەلبىزادن دەستپىيەدەكتەت، حىزب ولايەنەكانى ناوى دەست دەكەن بەپروپاگەندە بۇ ئەو بەرناامە سىياسى وئابۇورى و كۆمەلايەتىيانەى كەدە يخەنە بەردەم خەلک و كۆمەلگاوه. پېشىرىكىكانىيان ئەچىتەسەر پلان و نەخشەى كارى ئايىندەيان بۇ كۆمەلگا بەھەر راپەدە لەدۇورى و نزىبيان لەراستىيەو. بىگومان لەناو پېرسى ھەلبىزادنى رۇزئوا يىشادا وەدۇوبەلىيىنى درق زۇرە. لىرە تەنانەت قىسە لەسەر بەخىشىنەوەي گفت وېلىيىنى دروش نىيە. كەبەخەستى سەرقالى تەپلىيەدان بۇيى. بەلام لەناو بانگەشەى ئەم مەسخەردىيە عىرّاقدا ئىنسان بەشاڭكىرا لەجىاتى بانگەشە بۇ ھەر شىتكى پەيوەندى بەخەلک خواتىتەكانىانەوە بىت، بۇن وېرەمامەى جەنگ و خوپىن ئەچىت بەسەرچاوايدا. زیاتر لە حەملەى نەعرەتە لىدان بوجەنگىكى خويىناوى ئەچىت.

ئەمريكا رۇزئاوا دەسەلەتى ئايىندىي عىرّاقيان دابەشكىردووو بەگۈيەرى رېزەى سەدى تايەفەكان كەلەپىناسى ئەواندايە بۇ خەلکى ئەم وولاتە سەدى ھىندييەك بۇ شىعە، ھىندييش بۇ سوننە، وھىندييىكى كەمترىش لەمانە بۇ كورد. دەزگاى پان و پۇرۇ ژۇرۇنالىيىتى رۇزئاوا بەھەمۇ شىۋىيەك خەرىكە ئەم تەعرىفە و نەم دەسەلەتە لەپىشادا دىيارىكراوه ئەكانەتە عەقلىيەتى كۆمەلگا. ھەلبىزادن لەلايەك سینارىيەكى بۇ دەسمىيەتىدان بەم پىناسىيەي رۇزئاوا، وەلايەكى ترىش وەرگرتىنى پەنجەمۇرى خەلکىيە لەپىناسى ئەھىزەواسوھەنگىيەكى بۇودىلە لەنيوان لايەنەكانى ناو سینارىيۆكە، بەئەمريكا شەنە، كەبەشۇپىن ھېرىشى ئەمريكادا پىكھاتوو.

لەكاتىيەكدا وجودى ئەمريكا خۆي وەكو ھېزىيەكى تىرۇرېستى، بۇتە سەرچاوهىيەكى ناثارامى و تىرۇرېزم لەعىرّاقدا، وە باشتىرىن زەمینەي بۇ تەبلىغاتى ئىسلامى سىباسى و ھېزىگەتنىان فەراھەم كردووو، لەھەمانكەندا بالە دېبىيەكەكانى ئىسلامى شىعە لەبەرامبەر ئىسلامى سوننە و كوردىدا يەكىيان گرتتوو، و بانگەشەكانىيان بۇنەوەيە خەلکى شىعەمەزھەب ھەرجۇنیك بۇوە كىشىكەنە ژىرۇنالاى خويانەوە. ئىسلامى سوننە و پاشماوهەكانى بەعس و ئىسلامى بنلادىنىيىش يەكپارچە داواي بەشى زیاتر دەكەن وەر بەم ھۆيىشمەوە موقاتەعەي ھەلبىزادن دەكەن، و ئىستىمارى نازەزايەتى خەلکى ناواچەكانى ژىرەسەلەتىيان دەكەن لەدزى ئەمريكا يەكىيەت و پارتىش كەدوو ھېزى وەكو يەك عەشىرىيە دەزىخەلکن. وە رەگىز دانووپان پىكەنە ناكولى، ئەمرو دواي 10 سال جەنگى ناواخۇپيان يەكىيان گرتتوو. دىارە وەك خۆشپان دەلىن ھەرچى زۇرتر كورد بەشدارى بکات بەشىيان زیاتر دەبىت و لەزىر ئەم شىعارە پوچەدا ئەيانەوى ھەم كورستان بلکىنەوە بەعىرّاقەوە وەم بەناوى كوردبۇونەوە لەدەولەتى دواي ھەلبىزادندا خەلکى كورستان بکىشىنە ژىرسايەت سىياتەت و ئايىدىلۇزىيائى ناسىيونالىيىتىيانەوە. دەستەدوايدەرە حىزىيە توركمانىيەكانىش بەپشىپانلىقى دەولەتى تۈركىيا بۇسەنگى زیاترىيان لەم تەواوفوقدا، و بەتايىيەت لەكەركوكدا قاچىكى ئەم ھېزەواسوھەنگىيەن، كە تموحى كەمالىيىتى تۈركى ئاراستەيان دەكەن.

بە مەجۇرە گالىتە جارپى ھەلبىزادن كۆمەلگاى عىرّاقى لەئاستانەي جەنگىكى خويىناوى نىيوان ئەم ھېزىلايەنە دېبىيەكانەدا راڭرتتوو. بانگەشە بەھىچ جۆرىيەك بۇ خواتىتەكانى خەلک و بەتايىيەت بۇ دەركىشانى كۆمەلگا لەم گىزلاو و لەم سینارىو رەشەى ئىستا و گىپرانەوە ئىيان و مەددەننېيەت نىيە بۇيى. بانگەشە بۇ شەرە لەسەر بەشى ئەم لايەنەنە لەعىرّاقى ئايىندەدا. بەلام ئايىا چى گەرەنتىيەك و چىتىيەك ئەتوانى ئەم ھېزە دەشانە پابەند بکات بەتەوافوقي نىيوانىانەوە؟ مىسعود بەرزانى دەلىن لەسياستىدا گەرەنتى ئىيە اسېستانى

دهلى، عيراق و ولاٽيکى عهربىيە. عهلاوى وياور ههپهشە لەخەلکى كوردستان دەكەن. توركىاش دەلى ويلايەتى موسى عايدى ئېمەيە. ئەوسەرى وزعەكە بۇ ئەمرىكاش ديار نىيە. لەو پووهە كە هيچ كام لەم هيزانە نوينەرایەتى هيچ بەشىكى خەلکى عيراق ناكەن، نوينەری بەرژەوندىيەكانى بەشە جىاوازەكانى بۇرۇوازى ناو تايىفەكانن، وھەر ھەموويان بەشدارن لەكىشكەرنى ئەم كۆمەلگايدە بۇ ناو ئەم گىرزاوه، وېرەزەندىيان تىيىدا ھەيءە، ناشتوانن پابەندى هيچ تەواوفوقىك بن. ئەم سيناريووە تۆپەلى تەكەتولەكانى ناو مجلسى حۆكم بەھەمان گەوهەرى ناكۈك و دېزبەيەكىانەوە لەرىگەئى سندوقەكانى دەنگانەوە سىمايمەكى جەماۋەرى پىددەرات، وجهنگى ئىستاييان دەگۈزۈنەوە بۇ ناو خەلک و گۆزەپانى ژىيانى ھاولاتىيان لەكۆتايىدا. ئەمە ئەو ئاكامەيە كە لەبانگەشەي ھەلبىزادىدا بۇھەر كەسىك كەشتىك بەرچاوى نەگرتىيەت، ياهاتوھاوار و فريوکارى ئەم هيزانە لەگەل خۆيدا نەيردىيەت بەئاشكرا ديارە. بۇيە موقاتەعەي ئەم گالىتە بازارە خۆى بەتهنە "نا" يەكى موهەم بە جەنگىكى ناوخۇ كە بەناوى پرۇسەئى ديموكراتى و گواستنەوە دەسەلاتەوە بانگەشەي بۇ دەكىيەت. حىزبى كۆمۈنىستى كەنكارى عيراق بانگەوازى خەلکى عيراقى كردۇوە كە بشىعارى، نا بۇ ھەلبىزادن... نابۇ ئەمرىكا... نا بۇ ئىسلامى سىياسى... بەلى بۇ نان و ئازادى و مەددەنلىيەت، سندوقەكانى دەنگدان بۇ خۆيان بە جىيېلىن، وئەم سيناريووە پۇچەلەنەوە.